

פרוטוקול מס' 370

מישיבת ועדת העבודה
יום ד', כ"ו בתשרי תשל"ז - 20.10.76, שעה 12.00

נבחר:

חברי הוועדה: ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר

י. ז' אמיר

מ. גז

מ. כהן

ח. שמעוני

מוזמנים:

ג. וולין - התאחדות התעשיינים
ש. נוימן - לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים

ש. גוברמן - משרד המשפטים

י. כבלאוי - משרד העבודה

יועץ משפטי לוועדה: י. אליסוף

מזכיר הוועדה: י. נוריאל

רשמה: צ. ספרן

סדר היום: חוק פיצויי פיסורים (תיקון מס' 4), תשל"ז-1976 - הצעת חוק של חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו;
חוק פיצויי פיסורים (תיקון), תשל"ז-1976 - הצעת חוק של חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו ודב זכין;
חוק פיצויי פיסורים (תיקון), תשל"ז-1976 - הצעת חוק של חברת-הכנסת משה שחל.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה.

חוק פיצויי פיטורים (תיקון מס' 4), תשל"ו-1976 - הצעת חוק של חברת-
הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו;
חוק פיצויי פיטורים (תיקון) תשל"ו-1976 - הצעת חוק של חברת-הכנסת
שושנה ארבל-אלמוזלינו זכ"ל;
חוק פיצויי פיטורים (תיקון), תשל"ו-1976 - הצעת חוק של חברת-הכנסת
משה שחל

מאחר שמדובר בהצעות חוק פרטיות המתייחסות
כולן לחיקונים בחוק פיצויי פיטורים ומאחר שלא רציחי להטריד את נציגי
לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים מספר פעמים מצאתי לנכון להעמיד היום
לסדר היום את שלושת הצעות החוק ביחד.

הצעת החוק הפרטית שלי - חוק פיצויי
פיטורים (תיקון מס' 4), באה למעשה לחקן סעיף 5 בחוק פיצויי פיטורים
משנת חשכ"ג-1963. אני מציעה שבמקום ההגדרה המופיעה בסעיף קטן (5) (א) -
"בן זוג וילד של העובד שהם בגדר חלויים במבמוטח" יבוא - "בן זוגו של
העובד בשעה פטירתו וכן ילד של העובד שהוא בגדר חלוי במבמוטח". בסעיף קטן
(5) (ב) אני מציעה כי במקום "החלויים" יבוא "החלוי".

במסגרת סעיף 5 הקיים בחוק פיצויי
פיטורים זכאית כיום אלמנת העובד וילדיו לקבל את פיצויי הפיטורים של
אוחו עובד שנפטר. זכות זו אינה קיימת לגבי אלמן של עובדת. במקרה זה
נהנים אמנם הילדים במידה מסויימת, אבל האלמן אינו בחזקת שאיר ואינו
נהנה מפיצויי הפיטורים של אשתו שנפטרה. קיים כאן קיפוח כפול - גם לגבי
האלמן וגם לגבי האשה שנפטרה. אותה אשה יצרה לעצמה במשך שנות עבודתה
הרבות זכויות ולא ייחכן שלא חוכל להעביר אותן לבן זוגה שאוחו הקימחה
משפחה, באוחה מידה שבן-הזוג יכול להוריש את הזכויות שיצר לעצמו בשנות
עבודתו לאלמנתו.

פעם אולי היחה מחשבה שמצבו של אלמן
קל יותר ממצבה של אלמנה, כיוון שהוא עובד, משחכר ולכן אינו זקוק
לפיצויי הפיטורים של אשתו, אבל האמת היא שמצבו של אלמן שנשאר עם ילדים
אינו קל: הוא אינו יכול לנהל בעצמו את משק הבית, הוא אינו יכול לטפל
לבד בילדים, הוא זקוק לעזרה ומכאן שהוצאותיו גדולות יותר. הדבר מצדיק
שגם הוא יהנה מפיצויי הפיטורים שהיו מגיעים לאשתו אילו נשארה בחיים
והיחה מפסיקה לעבוד, מה גם שכל השנים סייע בידה ויצר לה את האפשרות
להתפנות מהעבודה בבית ולעבוד בחוץ. מכל הנימוקים הללו אני סבורה שהגיע
הזמן לחקן עוול זה שנעשה לגבר, מבלי להרע את המצב הקיים לגבי האשה.

הצעת החוק הפרטית של חברת-הכנסת זכ"ל ושל
מחייחסת לסעיף 10 בחוק פיצויי פיטורים הדין בחניכים. אותו סעיף קובע:
"לענין קביעת הזכות לפיצויים לא תובא במנין תקופת עבודה כחניך לפי חוק
החניכות חשי"ג-1953".

אנחנו יודעים שיש נערים שאינם לומדים,
לא בבית-ספר חינוך, לא בבית-ספר מקצועי, נגזר עליהם לצאת לחיי עבודה
מנימוקים שונים והם הולכים לעבוד כחניכים. כלומר, בחקופה זו - שיכולה
להימשך שנתיים, שנתיים וחצי וגם שלוש שנים - אותם נערים גם עובדים וגם
לומדים כחניכים עד שהם נקראים לצבא, אך חקופה זו אינה נחשבת לענין קביעת
הזכות לפיצויים. דבר נוסף: קיימת כיום חופעה שמפטורים נערים כאלה לפני
הליכתם לצבא, כדי לשלול מהם את זכות החזרה לעבודה שמקנה חוק החיילים
המשוחררים (החזרה לעבודה), והתיקון שמציע חברת-הכנסת דב זכ"ל - שחניך
יהא זכאי לפיצויים, גם אם פטר לפני הגיוס וגם אם עבד עד יום הגיוס,
יכול למנוע את החופעה השלילית של פיטורי נערים לפני גיוסם לצבא.
ההצעה היא איפוא למחוק את הסייג הקיים בסעיף 10 בחוק פיצויי פיטורים.

הצעת החוק השלישית היא הצעתו של חברת-
הכנסת שחל, ומר כבלאווי הביא היום את נוסח ההצעה האומר: "עובד הנבחר
לכהן בשכר כראש רשות מקומית או כסגן ראש רשות מקומית והחפטר מעבודתו

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

על מנת לכהן כאמור, יהיו הוא או שאיריו זכאים לפיצויי פיטורים זולת אם החייב בכתב המעביד כלפיו לאשר לו חופשה ללא שכר לתקופת כהונתו כאמור וכך להחזירו למקום עבודתו בגמר כהונתו".

בדברי ההסבר אומר חבר-הכנסת שחל: "לקראת מועד הבחירות לרשויות המקומיות מחזורית הבעיה של זכאות לפיצויי פיטורין, או חובת שמירת מקום עבודתם של הנבחרים לתפקידי ראשי רשויות מקומיות או סגניהם, בשכר אצל מעסיקיהם. כיום אין חובת תשלום פיצויי פיטורין לאדם שנבחר לכהונה בשכר ברשויות המקומיות ואף אין חובה לשמור את מקום עבודתו. עובדה זו מצמצמת את מספר המועמדים שברצונם להיבחר לכהונה ברשות מקומית. מוצע לחקן את חוק פיצויי פיטורים ולכלול בו זכאות לפיצויי פיטורים לאדם שנבחר ומכהן בשכר ברשות מקומית, כאילו פוטר או לשמור לו הזכויות במקום עבודתו".

לדעתי החיקון הגיוני ומוצדק, אם כי יכולה להתעורר אחר כך הבעיה אם להגביל זכות זו רק לגבי ראש רשות מקומית או סגנו או להרחיב אותה גם לגבי אנשים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים.

ג. וולין: לגבי הצעת החוק שדנה בשאירים: בענין זה צריך לזכור את מהות הזכות לפיצויי

פיטורים. פיצויי פיטורים - כפי שנאמר לא פעם בפסקי דין - הם גמול ופיצוי לעובד על בלאי כוח עבודתו. כלומר, זכות זו אינה נכס של העובד שהוא יכול להוריש אותה, אלא זו זכות מועברת במצוות החוק, אם בכלל, לאנשים מסויימים שהמחוקק חשב שראוי לחמוך בהם עם פטירתו של העובד. הכוונה הייתה שעובד שפוטר אחרי תקופה מסויימת מעבודתו - עודה שגומה לכך שיהיה בלאי על כוח עבודתו - יקבל פיצוי על בלאי זה, כיוון שכאיש עם בלאי הוא יוכל ממילא לקבל עבודה יותר נוחה. לפעמים ניתן הפיצוי גם לעובד שהחפטר מסיבות בריאות. גם אז מגיע לו פיצוי, כי הוא במצב שבו הוא זקוק לעידוד כספי שיאפשר לו המשך קיום. רק במקרים אלה ניתנים פיצויי פיטורים.

כאשר המחוקק אמר שפיצויי פיטורים ישולמו לשאיריו של העובד שנפטר הוא צמצם זכות זו לקטיגוריה מסויימת של שאירים: לילדים שהם קטינים וחלויים ולבן הזוג הנמצא מצב של תלות בנפטר, כלומר - לאשח העובד שנפטר. יצאו מהנחה שהאשה נמצאת במצב של תלות לגבי הגבר, אבל לא יצאו מהנחה זו לגבי הגבר ואמרו שהוא אינו תלוי באשה אלא אם יש עמו ילד או אם אינו מסוגל לכלכל את עצמו. אם הוא תלוי, גם הוא זכאי לפיצויי הפיטורים של אשתו שנפטרה. המחוקק לא רצה איפוא שזכות זו תעבור בירושה, גם לא לבן הזוג בכל מקרה אלא רק כאשר הוא נזקק ותלוי בנפטר.

אני גם אינני בטוח אם יש הצדקה לכך שבעלה של עובדת שנפטרה יקבל את הזכות לפיצויי פיטורים בירושה אפילו כאשר הוא במצב די טיפוס של אדם שלא היה תלוי כל חייו בהכנסתה של אשתו וכאשר היא נפטרה גדלה עליו המעמסה. צריך לחשוב גם על מצב של בן זוג מבוגר שאין עמו ילדים בבית, שהוא עובד ומשכר ואף על פי כן יצטרך לקבל פיצויי פיטורים על אשתו. אינני בטוח שהמחוקק צריך לשאוף למצב זה.

המגמה איננה לדאוג לכך שהמעביד לא ישאר עם הפיצויים האלה. המגמה היא לפצות יחידים או שכבות שיש הצדקה לפצות אותם. המחשבה שיש לפצות אלמן בכל מקרה, גם אם אינו תלוי מבחינה כלכלית וגם אם אין עמו ילד, נראית בעיני כבלתי נכונה, כשם שההצעה הנוכחית גם איננה אומרת שיש לחת פיצוי לילדים אפילו כשאינם קטינים. אם ללכת לפיה הגיון של מחן הפיצויים לאלמן בכל מקרה, מדוע לא להרחיב את הקטיגוריה של השאירים גם לילדים שאינם קטינים? למה לא נאמר - לבן הזוג ולילד גם אם אינם תלויים? אם רוצים לנחק את הקשר בין הפיצויים לבין השאלה של החלות, מדוע גם ילדים שאינם קטינים או כל יורש לא יקבלו את הפיצויים?

אני חושב שזו הרחבה בלתי נאותה וצריך להשאיר את המצב כפי שהיה עד היום: אלמן יקבל פיצויים רק אם היה בקטיגוריה של נזקק לפיצויים אלה, אם משום שפרנסתו הייתה על אשתו ואם משום שיש עמו ילדים קטינים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: (א) לגבי מהות הפיצויים, שהם פיצויים על בלאי: האם לא היו בעבר פסקי דין שנחנו הגדרות אחרות על מהות הפיצויים?

(ב) אם נכונה ההנחה שמהות הפיצויים היא פיצוי על בלאי כוח עבודה, מדוע החליט המחוקק בכל זאת לתת את הפיצויים לאלמנת העובד? באוהה מידה שנוחנים לאלמנת העובד יש לתת גם לאלמן של העובדת.

(ג) לגבי ילד: אני מקבלת את ההגדרה שקיימת כיום ואינני באה לשנות אותה.

מ. כהן: נציג לשכת התיאום חזר כמה פעמים על הביטוי "המחוקק החכוון". המחוקק יושב גם כאן בוועדה ויכול לשנות דברים, לכן גם באה הצעת החוק שמבקשת לשנות דברים שאולי לא דאו אותם פעם כפי שרואים אותם היום. פעם גם לא נתנו פיצויים כלל - אם כי במקורות שלנו מצויין שכבר בזמן אבותינו נתנו פיצויים אחרי שבע שנות עבודה: "ועבדך שש שנים ובשנה השביעית חשלחנו חופשי מעמך, וכי חשלחנו חופשי מעמך לא חשלחנו ויקם, העניק תעניק לו מצאנך ומגרנך ומיקבך...". - ואילו כיום זו זכות מוקנית לעובד.

אני מבין שכל מפעל מפויש לקרן הפיצויים, שזו קרן פטורה מס. זה כספו של העובד, זו זכותו, ומדוע צריך להשאיר את הכספים למעביד שנהנה כאן מפטור במס הכנסה? הייתי נותן את זה אפילו ליורשים ולכן גם אדרוש את הרחבת התיקון.

אינני מבין את ההבחנה בין גבר ואשה: נניח שאשח עובד שנפטר והיא חלוייה בו היא אשה עשירה. האם גם אז תקבל את הפיצויים? האם יש כאן איזה קריטריון שבכלל קובע מה יש בכיס השאירים ומה אין בכיסם?

י. f. אמיר: אני בדעה שכל עובד ועובד העוזב את מקום עבודתו, מכל סיבה שהיא, צריך לקבל פיצויי פיטורים. אם כך יהיה נמנע הרבה תופעות של כחלוח, של פיטורי עובדים וקבלתם שנית לעבודה. מחן פיצויים בכל מקרה שעובד רוצה לעזוב הוא הדבר האידיאלי ביותר, בעיקר היום כשאנחנו מדברים על ניידות עובדים. אם מדברים על ניידות עובדים ולא מאפשרים לעובד לקבל את הפיצויים שלו, אלה סחם דיבורים לויק. מסיבה זו אני בעד התיקון בהצעת החוק המבקש להקנות לגבר אותה זכות שמוקנית לאשה כאשר הם שאירים של עובד שנפטר. הגיע הזמן שהחוק יהיה שווה, בכל המובנים, לגבי נשים וגברים.

אני רוצה לברך את חברת-הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו על הצעת החוק שלה ביחס לחניכים. במציאות נחלנו בהרבה בעיות לגבי חניכים שעובדים שנתיים-שלוש ויוצאים אחר כך בלא כלום. אין שום הצדקה שחניכים אלה לא יקבלו את מה שמגיע להם, ואני שמח בהחלט על הצעת חוק זו שבאה בזמנה, ואולי גם באיחור מה.

להצעת החוק של חברת-הכנסת משה שחל: כבר אמרתי שאם איננו מסוגלים לחוקק כיום חוק שכל אדם שעוזב את מקום עבודתו יקבל פיצויי פיטורים, יש לתת אפשרות זאת לפחות לראש ושות מקומית וסגנו. אני סבור בהחלט שיש טעם להוסיף לשני אלה גם את מזכיר מועצת הפועלים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מזכיר מועצת הפועלים לא נתון לחוקת המדינה אלא לחוקת ההסתדרות שהיא נפרדת.

י. אליסוף: הכוונה היא שאוחו אדם מתפטר ממקום עבודה מסויים כדי להיות מזכיר מועצת הפועלים.

י. ז. אמיר: אני רוצה שגם במקרה זה הוא יהיה זכאי לקבל פיצויים ממקום עבודתו. בדרך כלל נותנים חופשה ללא חשלום לאדם שהולך למלא תפקיד ציבורי ממלכתי, כמו זה של ראש עיר, אבל כשמנהל לשכת עבודה רוצה להיות לאחר שנים מזכיר מועצת

י.ז'. אמיר:

פועלים לא מאפשרים לו - ונחקלתי בהרבה מקרים כאלה - אפילו חצי שנה של חופשה ללא תשלום. והלא אנחנו רוצים להעלות את רמתם של מזכירי מועצות הפועלים, לא רק את רמת ראשי הרשויות המקומיות וסגניהם.

אני מציע שנוסיף להצעת חבר-הכנסת שחל, בהסכמחו, את מזכיר מועצת הפועלים.

למה לא נוסיף את חברי הוועדה המרכזת או חפקידים נבחרים אחרים? צריך להתחיל

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

לחשוב על זה.

בהחלט. אם חבר-הכנסת שחל יסכים, נוכל להוסיף זאת בהצעה שלו; אם לא יסכים,

י.ז'. אמיר:

אני אציע את זה.

הוועדה יכולה להוסיף.

ש. גוברמן:

לשאלה אם לא ניתנו הגדרות אחרות למהות פיצויי הפיטורים: בית-המשפט העליון עמד

ג. וולין:

יותר מפעם אחת על הזכות של פיצויי הפיטורים ואופיה ואמר שזה פיצוי על בלאי כוח עבודה.

כשאני אומר "המחוקק החכוון" אני ער לכך שכיום יכול המחוקק להתכוון אחרת. יחד עם זאת אני אומר: אילו הצעת החוק היום הייתה אומרת שיש לבטל את אופי פיצויי הפיטורים ולקבוע שזו זכות העוברת בירושה ללא כל הגבלה, אפשר היה לומר שהמחוקק שינה את כוונתו באופן עקרוני, ובמקום שהפיצויים ניתנו עד עכשיו כפיצוי על בלאי כוח עבודה, כפיצוי לשאירים נזקקים, הם יינתנו ליורשים. אבל המחוקק גם היום אינו אומר כך. גם היום הוא משאיר קטיגוריה מצומצמת ואומר: רק לבן זוג חלוי ולילד קטין. כלומר, המחוקק אינו משחרר מן הקונספציה היסודית, אלא הוא חושב שגבר צריך להיות זהה לאשה במקרה זה. צריך איפוא לבחון אם ההשוואה בין גבר ואשה היא השוואה נאותה. נסיתי להסביר מדוע היא לא נאותה ומדוע ההבחנה המקורית בין אלמן לאלמנה צריכה לתפוס גם היום. אמרתי שהיתה הנחה של המחוקק שהאשה תמיד חלופית - וזו קונספציה המבוססת על מושגים ישנים - והבעל הוא שעובד, ומכיוון שהיא זמנית לעזרת בעלה, היא צריכה לקבל תמיד את פיצויי הפיטורים לאחר שנפטרה. גם אם יש כמה מקרים שאינם כאלה, אין זה מצדיק אי מחץ פיצויים לאשה בדרך כלל. לגבי הגבר הייתה הנחה שבדרך כלל אינו זקוק, אלא במקרה שאין לו הכנסה אחרת או כאשר יש עמו ילד והוא נושא בהוצאות נוספות.

אני חושב שאם אנחנו מבינים ומסכימים שיש להוסיף פיצויי פיטורים רק שאירים, וגם הם רק כשהם נזקקים, לא יהיה מוצדק לתת לאלמן פיצויי פיטורים בכל מקרה, אלא רק במקרים בהם הוא זקוק. במקרים בהם הוא זקוק הוא מקבל פיצויים גם כיום בהתאם להגדרה הנוכחית. אני לא חושב שצריך לשאוף להרחבת זכות הפיצויים. אני בעד זה שהיא חשאו במחכונת שבה היא קיימת כיום.

האם "הידועה בציבור" גם כן זכאית לקבל פיצויי פיטורים?

מ. גז:

לפי ההגדרה גם היא. הגדרת "אשה" בחוק הביטוח הלאומי משמעותה גם "הידועה בציבור".

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

לפי ההגיון של סעיף 5 לחוק הפיצויים באמת הבטיחו את הפיצויים לשאירים, בעיקר כפי שהדבר מוגדר בחוק הביטוח הלאומי, והמגמה העקרונית הייתה - לתת את הפיצויים לאלה שחלופיים באיש שנפטר. אבל אם ממשיכים לקרוא את הגדרת "שאירים" בחוק פיצויי פיטורים רואים שבמקרה שאין לנפטר בן זוג ואין ילדים, זכאים לקבל פיצויי פיטורים ילדים והורים שצריך פרנסתם הייתה על הנפטר וכן אחים ואחיות שגרו בביתו של הנפטר לפחות שנה לפני פטירתו וכל פרנסתם הייתה על הנפטר. כלומר, הגדרת "שאירים" בחוק פיצויי פיטורים איננה זהה

י. אליסוף:

י. אליסוף:

במאח האחוזים עם הגדרת חוק הביטוח הלאומי. נכון שבן הזוג והילד הם אותם התלויים המופיעים בחוק הביטוח הלאומי, אבל הורים וילדים אינם מופיעים באותה מידה של צמצום כפי שהם מוגדרים היום בפרק ג' של חוק הביטוח הלאומי, נוסח משולב. ההגיון הוא בכך שרצו להבטיח את פיצויי הפיטורים למי שבאמת תלוי, אבל לא עד אין סוף.

מה תכליתם של פיצויי פיטורים בהקשר זה של שאירים? - לגבי אדם שפוטר מעבודתו נפסק כמה וכמה פעמים שהפיצויים באים על בלאי, אבל לגבי שאירים לא ניחנה במישרין הגדרה. אקראי שני קטעים מחוץ שני פסקי דין בהם באה לידי ביטוי מהותם של פיצויי פיטורים:

(א) ע"א 389/60; 410/60, ו. טרטקובר נ. האחים ברנט את בורכרד בע"מ, פד"י, כרך ט"ז, עמוד 969: "תכליתם של פיצויים אלה אינה רק "לפצוח" את העובד על פיטוריו, בין פיטורים מוצדקים ובין פיטורים בלתי מוצדקים, אלא גם לגמול לו על שנות חייו ועוצם ידיו שנחן למעבידו או למפעלו של זה, ולהקל עליו החבסתו חדשה בעבודה אחרת". זאת לגבי האיש עצמו שפרש מעבודה.

רעיון זה הורחב קצת בפסק דין אחר - ע"א 214/70, אטה כץ נ. החברה לכבלים ולחוטי חשמל בישראל בע"מ, פד"י, כרך כ"ד (2), עמוד 687: "לבסוף, יש להטעים את אשר אמר בית משפט זה בשורה של פסקי דין, והוא: הזכות לחלום פיצויי פיטורים לעבוד אינה חלויה דווקא בהפרת חוזה העבודה מצד המעביד, אלא זוהי זכות סוציאלית שהחוק בא להעניק לעובד או לשאיריו כגמול - כלשון השופט חיים כהן בע"א 389/60; 410/60 - "על שנות חייו ועוצם ידיו שנחן למעבידו או למפעלו של זה", וזאת במקום שיחסי העבודה בין העובד למעבידו פקעו בשל פיטורין או מחמת סיבה אחרת שקרחה בזמן שיחסי העבודה עמדו בתוקף ואשר החוק מכיר בה כמזכה בחלום פיצויי הפיטורים. אחת הסיבות היא זו של פטירת העובד...". זאת אומרת, עצם העובדה של פטירה יצרה זכות סוציאלית.

ג. וולין

אני שמח לדברי ההרחבה ששמעתי עכשיו, כי מהם השחמע שהגיון החלוח עומד ביסוד כל ההרחבות שהיו. מסיבה זו גם אלמן צריך להיות כפוף לאותם הכללים.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מה המצב כיום לגבי "הידועה בציבור"?

י. אליסוף: המונח "בן-זוג", כפי שהוא מוגדר כיום בחוק הביטוח הלאומי כולל אשה, והמונח "אשה" כולל אשה הידועה בציבור. זה אינו כולל בעל הידוע בציבור.

ג. וולין

לגבי הצעת החוק שדנה בחניכים: חוק החניכות הוא חוק מתקדם מאד המיועד לגרום למצב שבו נערים בגילאים מסויימים, בשורה של מקצועות, יוכלו לעבוד כחניכים אגב לימודים והכשרה מקצועית. חוק זה נותן הגנות רבות וחוצאחו היא שנער רוכש לו מקצוע. התהליך שבו הוא רוכש לו מקצוע הוא תהליך שבו הנער לומד, תהליך שבו המעסיק - פרט לכך שהוא גם מקבל עזרה בעבודה במידה כזו או אחרת - משקיע בחניך הרבה מאד זמן וכוח אדם.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: איפה משקיעים הרבה זמן וכוח אדם? אנחנו מכירים מציאות אחרת.

ג. וולין

זוהי המתכונת של חוק החניכות. ייתכן שיש מקומות שאינם מבצעים את החוק ולשם כך יש מפקחים שצריכים לפקח.

י.ז. אמיר

המציאות היא לא כזאת. אנחנו יודעים שב-90% של המקרים החניך עושה עבודה של פועל.

ג. וולין

זוהי טענה, ואינני יודע אם היא נכונה. אולי היא נכונה לגבי חניך זה או אחר במקום זה או אחר, אבל אינני יודע אם היא נכונה לגבי חניכים בכלל.

ג. וולין:

אני מכיר את החעשיה ואני יודע לגבי מפעלים רבים - שאותם אני מכיר, ושבהם חוק החניכות מיושם ומבוצע - שכאשר המעביד מקבל נערים ומעסיק אותם בהתאם לחוק החניכות, על פי תוכנית חניכות ועם חונך, הוא עושה זאת גם בהשקעה של זמן וגם בהשקעה של כוח אדם, כי הוא רואה בזה חועלת לעצמו. הוא מקווה שלאחר סיום תקופת החניכות ולאחר השירות הצבאי יחזרו אליו אותם הנערים. זה לא נכון שהמעסיק רוצה להיפטר מהנערים בגלל ענין הפיצויים. אדרבה, הוא רוצה להכשיר את הנער, הוא רוצה לדצור זיקה בין הנער לבין מקום העבודה, כדי שיחזור.

י. ז' אמיר: למה מפטרים אותו שישה חודשים לפני שהזא מחגיגים לצבא?

ג. וולין: אני מכיר את החעשיה ואני יודע שיש רצון עז להעסיק חניכים, להשקיע בהם, מחוך ראייה שזו השקעה בכוח אדם פוטנציאלי, השקעה בקפיטל אנושי, אבל לא פעם קורה שהמעסיק טוען שאין לו כוח לחניכים, משום שהוא משקיע בהם הרבה מתוך רצון לבנות לעצמו עתודה של כוח מקצועי ובסופו של דבר רבים מהם אינם חוזרים אליו - אינם חוזרים בכלל לחעשיה - ומחפטים במשך שנות שירותם בצבא ללכת למקצועות אחרים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: האם ערכתם סקר ?

ג. וולין: בדקנו.

זה לא כך שמעסיק לוקח חניך, מחזיק אותו מגיל חמש-עשרה עד גיל שבע-עשרה וחצי וחצי שנה לפני הגיוס מפטר אותו כדי שלא יחזור אליו. יתרה מזו: לפי סעיף 14 לחוק החניכות צריך המעביד להעסיק את החניך עד תום תקופת החניכות.

מ. גז: ואם המעביד אנו רוצה להחזיק אותו שלוש שנים?

ג. וולין: אי אפשר לפטר סתם. סעיף 17 לחוק החניכות מדבר על החרת הקשר ולפיו אי אפשר להחזיק קשר אלא רק אם הממונה על החניכות אישר את החרת הקשר לאחר שפנו אליו והסבירו לו מדוע מבקשים את החרת הקשר. לפי החוק נמצא המעביד כפוח מאד.

י. ז' אמיר: מכיוון ששכרו של החניך אינו רב, גם פיצויי הפיטורים שלו לא יהיו בגובה רב ולכן צריך לאשר את הצעת החוק שמציעה היושבת-ראש.

ג. וולין: אם יהיה מצב שחניך יקבל פיצויי פיטורים הוא יכול להביא לכך שחניכים יעשו צרות כדי לזכות בזכות הזאת ולקבל סכום כסף שעבור בן שבע-עשרה וחצי הוא סכום לא מבוטל.

י. ז' אמיר: הכוונה לפיצויי פיטורין רק לאחר גמר תקופת החניכות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מדוע נערים אחרים מקבלים פיצויים וחניכים אינם מקבלים?

ג. וולין: אם חשו את חוק החניכות עם חוק עבודת נוער תראו שיש ביניהם הבדלים מרחיקי לכת. על נוער שעובד מגינים שלא יעבוד בשעות הלילה, שלא יעבוד בעבודות מסוכנות, שלא יעשה דברים שמזיקים לו, אבל לגבי חניכים מדובר על כך שהמעסיק צריך ללמד אותו, ומקום העבודה הוא מעין בית-ספר. האם נער מקבל פיצויים מבית-הספר על זה שהוא גם עובד במרוצת הלימודים?

נכון שהמעביד משקיע בחניך, אבל הוא גם משלם לו פחות.

ח. שמעוני:

מי אומר שהוא משלם לו פחות? הוא משלם לו על פי הסכמים. יש לנו הסכמים לגבי חניכים ושכרם לאו דווקא שונה משכרם של נערים עובדים. אם הוא שונה, הוא שונה מבחינה זו שהחניך עובד פחות כי הוא לומד.

ג. וולין:

הוא עובד 40 שעות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

שבהן הוא עובד תחת השגחה של איש מיוחד שצריך להיות חונך.

ג. וולין:

הממלה משתתפת בחונכים אלה.

ח. שמעוני:

המציאות הזאת של חונכים בכלל לא קיימת. איפה יש חונכים?

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

ג. וולין:
המציאות הזאת קיימת במקומות רבים. אני ער לכך שיש מפעלים רבים שאינם מקיימים את חוק החניכות, אבל זה מחדל של מי שצריך לפקח על קיום החוק. לא צריך לחת למעביד לנצל כוח אדם זול בעבודות פיסיות שמדכאות את רצונו של הנער להמשיך לעבוד במפעל, אבל אי אפשר להגיד שרק משום שהחוק אינו מבוצע, צריך להעניק לחונכים דברים שלא מגיעים להם. גם האינטרס של המעסיק הוא שהחוק יבוצע. זהו חוק עם סנקציות, יש מערכת של קנסות ואפשר להפעיל אותה.

סעיף 18 לחוק החניכות אומר, שכאשר חניך לא גמר את תקופת החניכות ועליו ללכת לצבא, צריך להחזיר אותו אתו כדי לעבודה ולהשלים לו את החניכות. כלומר, אי אפשר לפטר את הנער לפני תום התקופה ולהתחמק. המעסיק מעסיק את החניך במשך שנתיים-שלוש, משקיע בו זמן, כוח אדם, מפיץ ממנו מעט חוֹעֵל, כמו מחלמיד, ועושה הכל כדי להחזיר אותו אחר כך לעבודה. אין לו כל אינטרס לפטר את החניך.

גם אם החניך יקבל פיצויים חמוד עדיין הטענה הזאת שנערים אינם חוזרים לעבודה.

ח. שמעוני:

ואם לא יקבלו פיצויים כן יחזרו?

אתה רוצה שהמעסיק יהיה חייב בפיצויים פרט להשקעה אחרת שהוא צריך להשקיע

ג. וולין:

בחניך?

הבעיה של חזרה לעבודה תהיה קיימת גם כך וגם כך.

ח. שמעוני:

אני לא מדבר על זה. אני אומר שהחניכות היא ביה-ספר שבו לומדים גם באמצעים שונים וזו השקעה בתקופת לימודים ולא מגיעים

ג. וולין:

עיוניים וגם באמצעים מעשיים. זו השקעה בתקופת לימודים ולא מגיעים לחניך פיצויים.

החניכות זו תקופה של לימודים ועבודה.

י. ז. אמיר:

החניכות היא לימודים באמצעות עבודה מעשית כמו בביה-ספר מקצועי. ההגדרה של

ג. וולין:

חניך אומרת, שחניך פירושו - נער עובד על מנת לרכוש מקצוע על ידי עבודה מעשית, מודרכת. והחוק אומר: "לענין חוק זה רואים נער כמועבד, ואח מי שהנער עובד אצלו - כמעבידו, אם הנער עובד - (1) אצל הוריו לצורך עסק או משלח ידם; או (2) בכל מפעל שהוא, אף אם העבודה אינה לשם עסק או לשם רווח, ובכלל זה מקום שהופרוז על ידי שר העבודה כמרכז להכשרה מקצועית לנערים המיועד להקנות מקצוע אגב עבודה מעשית". כלומר, יש יחסי עובד ומעביד גם עם הכשרה מקצועית. הקונספציה צריכה להיות שמקום העבודה הוא מרכז להכשרה מקצועית לענין החניך, ועבור התקופה שהמעסיק משקיע בו ומלמד אותו הוא אינו חייב בפיצויים.

י. אליסוף:
נניח שחניך היה שלוש שנים במסגרת החניכות, לא החפטר, לא פוטר, הלך לצבא וחזר למעביד שלו ופוטר כעבור חמש שנים. בעד כמה שנים הוא מקבל פיצויים לפי המצב הנוכחי?

ג. וולין: בעד השנים שמעבר לתקופת החניכות.

אליסוף:
ניקה דוגמה של חניך שהיה חניך עד גיל 18, לא הלך לצבא, גמר את החניכות והמשיך עבוד שנה כעובד לכל דבר. בעד כמה זמן הוא זכאי לקבל פיצויי פיטורים?

וולין: בעד שנה.

אליסוף:
השאלה אם לא מגיעים לו פיצויי פיטורים עבור ארבע שנים, מפני שסעיף 10 לחוק לפיצויים קובע ש"לענין קביעת הזכות לפיצויים לא חובא במנין תקופת נבודה כחניך לפי חוק החניכות", אבל את הזכות לפיצויים הוא יצר לעצמו מכוח סעיף 1 לחוק הפיצויים שקובע כי מי שעבד שנה אחת ברציפות זכאי לפיצויי פיטורים, ואוחו חניך עבד שנה ברציפות.

וולין:
כוונתך היא שכאשר יש זכות לפיצויים מובאת בחשבון גם תקופת החניכות, וכאשר אין זכות לפיצויים תקופה זו אינה מובאת בחשבון. נדמה לי שאין לפירוש זה הצדקה.

אליסוף:
אני חושב שלזה התכוונו, אחרת היו אומרים: תקופת החניכות כחניך לפי חוק החניכות לא חובא בחשבון לענין פיצויי פיטורים.

ח. שמעוני:
פירוש זה הגיוני ויש בו כדי למשוך את החניך להמשיך לעבוד באותו מפעל.

אליסוף:
אם הפירוש הזה נכון ואם זה המצב המשפטי, הוא מעודד חניכים לחזור לעבודה והוא טוב גם למעסיק שהשקיע בחניך שלוש שנים ומעונין שהוא יחזור לעבוד אצלו.

ג. וולין:
אני מבין את סעיף 10 כפי שנוסח: תקופת החניכות לא חובא בחישוב הפיצויים, אחרת אינני מבין מה רצה המחוקק להשיג. אם הוא רצה להשיג שלא יקבל חניך פיצויים עבור תקופה שהוא רואה אותה כחקופת לימוד, את זה אני מבין.

אליסוף:
סעיף 38 לחוק החניכות קובע: "לענין כל חוק ששר העבודה ממונה על ביצועו יואו חניך כעובד, אלא אם חלה עליו הוראה אחרת בחוק זה או בחוק האמור או בכל חוק אחר". כלומר, סעיף 10 לחוק פיצויי פיטורים בא לגרוע מסעיף 38 לחוק החניכות. אלמלא סעיף 10 היה אין חניכות כדין עבודה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
אנחנו צריכים לצאת מנקודת הנחה שחניך זה עובד. כך קבע החוק ולא נבוא לשנות הנחה זו. מכיוון שהוא עובד, יש לו זכויות כמו לכל עובד אחר. אינני יכולה להגיד שמקום העבודה זה בית-ספר מקצועי או מרכז להכשרה מקצועית.

חוק החניכות התנה כלפי המעביד שעליו להעמיד חונך, לחח לחניך עבודה על פי חוכנית - אבל הדבר לא קיים ולא מחבצע, וזו עבירה על חוק החניכות. משרד העבודה אינו מפקח על כך כמו שצריך, ואנחנו מחריעים על מצב זה השכם והערב. כשביקרתי בגרמניה דאיתי כיצד נתנהל שם הדבר. גם שם התעוררה השאלה שהמעביד משקיע בחניך, מלמד אוחו, מעמיד לרשותו חונך והנער אינו חוזר אחר כך לעבודה. הבעיה נפתרה על ידי זה שהטילו על כל המעבידים להפריש 0.25% מסך כל השכר לקרן חינוך מקצועי, כך שהעומס מוטל על כלל המעסיקים והמעסיק שמחייב לקבל חניכים מקבל החזר. היה טוב לו היו עושים זאת גם כאן בארץ.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

כאמור, החניך הוא ככל עובד אחר ומגיעים לו פיצויים עבור החקופה שעבד. זכות זו גם באה להקנות מוטיבציה לחניך. החניכים הם פועלי החעשיה לעתיד, ולא חשוב אם הנער חוזר לאותו מפעל או לא. העיקר שהם נשארים במקצוע.

אפילו זה לא.

ג. וולין:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

סקרים שישנם מראים שלמעלה מ-80% של החניכים ממשיכים במקצוע לאחר הצבא. אם תפגעו באלה, גם הם לא יהיו לכם מחר. אם החניכם יידעו שחקופת החניכות מובאת בחשבון הפיצויים לא ימהרו לעזוב את מקום העבודה וירצו לחזור אליו אחרי הצבא. הם לא ירצו לאבד שלוש שנים שיובאו בחשבון גם לצורך חקופת הווחק שלהם בחישוב הפיצויים. אחם צריכים להיות מעונינים שהחניכים לא יהיו ממורמרים, שיהיו שבעי רצון ככל עובד אחר, ולכן ההתנגדות שלכם אינה מתקבלת על הדעת.

ג. וולין:

בהתאם לסעיף 6(ב) לחוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה) לא תחול החובה להחזיר לעבודה לגבי חייל שלפני גיוסו קיבל ממקום העבודה פיצויי פיטורים. אם נחשוב על מקרה שמעביד מפטר עובד ונותן לו פיצויי פיטורים, הרי שהחובה לקבל אותו עובד בחזרה לעבודה אחרי השירות הצבאי לא תחול במקרה זה. אולי על ידי מחן פיצויים אנחנו פותחים פתח לאי החלת החובה של החזרה לעבודה.

מסיבה זו אני עומדת להציע חיקון גם לסעיף זה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

ג. וולין:

ההערה השניה מתייחסת לסעיף 12 לחוק חיילים משוחררים. סעיף זה אומר: "חייל משוחרר שנתקבל לעבודה על פי סעיף 6 במפעל שבו נתונה לעובד או למי שהיה עובד זכויות החלונות בעבודה, בין בתוקף החוק או על פי הנוהג או מכוח חוזה עבודה, קיבוצי או אחר, ובין באופן אחר - החקופה שבין החפייסותו ובין קבלתו לעבודה כאמור, דינה, לצורך חישוב הווחק בעבודה, כדין חקופת עבודה במפעל". כלומר, אם חניך הלך לצבא, חזר למקום העבודה ופוטרו אפילו כעבור חצי שנה, יש לו כבר וחק מן השירות שמוסיפים אותו לחצי שנה שעבד, כך שהפירוש שנתן מר אליסוף לסעיף 10 אינו נכון.

יש נערים שאינם מתגייסים.

ח. שמעוני:

לגבי עובדי המדינה מובא בחשבון חקופת השירות הצבאי, אבל בסקטור השירות וגם הציבורי לא משלמים עבור חקופת החניכות ולא עבור חקופת

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

את חקופת השירות הצבאי אני חייב להביא בחשבון מכוח חוק.

ג. וולין:

נניח שחניך חוזר אחרי השירות הצבאי למקום העבודה וכעבור חמש שנים הוא מפוטרו. מה אתם מביאים בחשבון?

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

את חקופת השירות הצבאי מביאים בחשבון, את חקופת החניכות לא מביאים בחשבון. לפי חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה) אני חייב להביא בחשבון את חקופת השירות הצבאי ולפיכך הפירוש שרצה מר אליסוף לתח לסעיף 10 לחוק פיצויי פיטורים אינו נכון.

ג. וולין:

יש הרבה שאינם משרחים בצבא.

ח. שמעוני:

כאשר המחוקק חוקק את החוק בשנת 1963 האם חשב על אלה שאינם מחגיגים?

וולין:

יש על זה תשובה. בתקנה 10 לתקנות חוק פיצויי פיטורים כחוב במפורש קביעת סכום הפיצויים.

אליסוף:

לענין הסכום, אבל לא לענין התקופה.

וולין:

את הסכום קובעים לפי חשבון השנים.

יו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

צריך להבחין בין שתיים: בין קביעת הזכאות לבין החקופה המזכה בסכום.

אליסוף:

כלומר, אם חסרים שלושה חודשים, למשל, למי שהיה חניך לממשיך לעבסך

יו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

די שיהיה זכאי לפיצויי פיטורים, מביאים בחשבון גם את תקופת השירות ל מנת שיהיה זכאי לקבל את הפיצויים, אבל לא מחשיבים את תקופת השירות חישוב סכום הפיצויים. בשירות המדינה מביאים בחשבון את תקופת השירות צבאי גם לצורך חישוב הסכום.

אליסוף:

בשירות המדינה משלמים פיצויים גם בעד תקופת החניכות וגם בעד תקופת

שירות הצבאי.

בשלב זה אנחנו רוצים שיביאו בחשבון את תקופת החניכות לצורך חישוב פיצויי

יו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

פיטורים.

אשר להצעת החוק השלישית: אני חוזר לדברים שאמרתי בדבר אופיה של הזכות

וולין:

פיצויי פיטורים, ומכאן שפיצויי פיטורים ניתנים למחפטים רק בנסיבות ייוחדות מאד - מסיבות בריאות, מסיבות של מעבר לזישוב ספר, כאשר אשה שאח ועוברת אחרי בעלה. המשמעות של הצעת החוק הזאת היא הרחבה של יכות הפיצויים לקבוצה נוספת של אנשים המתפטרים לרגל משהו שקורה הצריך לחשוב בהקשר זה אם באמת מקרה של עובד שמחפטר מעבודתו כדי להיות ראש ישות מקומית או סגן ראש ושות מקומית בשכר הוא מקרה שבו מוצדק לתת ייצויי פיטורים יותר מאשר במקרים אחרים, כמו המקרה של מזכיר מועצת יועלים שהביא חבר-הכנסת אמיר. ויש עוד כהונות: מה בענין עורך-דין זעבד במשרד ונחמנה כשופט?

מדובר פה על שמך שכאשר הוא מכהן באותה כהונה אסור לו להשתכר במקום

יו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

וחר.

אבל הוא מקבל שכר במקום החדש. אם היה מדובר בכהונה שאין עמה שכר,

וולין:

גילא.

כהונה זו היא דווקא פרובלימטית, כי היא מוגבלת מראש. אנשים לא ירצו

שמעוני:

ללכת לכהונות ציבוריות אם יידעו שלא יקבלו פיצויים אחרי שנים ובוח על עבודה במקום העבודה הקודם שלהם.

וולין:

לאיש שעוזב מקום עבודה והולך למקום עבודה אחר לא משלמים פיצויים. מדוע רריך לחייב את המעסיק לשלם פיצויים לאדם שעוזב אח מקום עבודתו משום זבחר להיות ראש ושות מקומית? אני לא חושב שהמקרה של השות המקומית יותר חשוב ממקרים רבים אחרים. אנחנו פורצים את הגדר ומאפשרים לאנשים להחפטר וללכת למקומות אחרים.

אליסוף:

והשסתום של חופשה ללא חשלום אינו מקל?

ג. וולין:
נביח שהלך לכהונה של ראש עיר למשך ארבע שנים. האם אשסור לו את מקום יכול להתחייב לקבל אותו אחרי כל את מקום העבודה?

ב. כהן:
בסופו של דבר אתה מפריש את זה לקופות הגמל, אז מה אכפת לך?

ג. וולין:
לפי ההגיון הזה אפשר לתת לכל אדם פיצויים.

היו"ר ש. ארבלי-אלטזלינג:
אני דווקא לא בעד זה.

ג. וולין:
מקומיות? אינני רואה מקום להבחין בין מי שהולך להיות ראש רשות מקומית ובין מי שהו אחר.

היו"ר ש. ארבלי-אלטזלינג:
לגבי כולם היית מסכים?

ג. וולין:
לא הייתי מסכים. אני בעד זה שלא יהיו פיצויים אלא תהיה פנסיה. אני תושב שמוסד הפיצויים הוא דבר רע ומשחית.

אינני מבין מדוע צריך להעדיף קבוצה מסוימת על פני קבוצות אחרות. מדוע עובד שרוצה ללכת לתעשייה - וזאת כשמדברים על ניידות עובדים - לא יקבל פיצויים וזה שהולך לכהן כראש רשות מקומית כן יקבל?

היו"ר ש. ארבלי-אלטזלינג:
בחוק פיצויי פיטורים יש כללים באלו מקרים זכאים אנשים שמתפטרם לקבל פיצויים, כמו מי שהולך למשטרה, מי שהולך לישוב ספר ועוד. אני חושבת שבתקופה זו, שחל פירות בסוג האנשים שמוכנים לקבל על עצמם את עול שירות הציבור מן הראוי שלאנשים שמוכנים לקבל על עצמם תפקידים ציבוריים - במיוחד כשהם צריכים לסכן את מקום עבודתם - יובטח אחת מן השתיים: או שיקבלו פיצויי פיטורים, או שתישמר להם הזכות לחזור למקום העבודה, במידה שאינם רוצים להמשיך בתפקיד, אחרת ישארו קרחים מכאן ומכאן.

ג. וולין:
כמו כל עובד אחר.

היו"ר ש. ארבלי-אלטזלינג:
פה בכל זאת כופים על האיש לקבל את התפקיד, הוא לא הולך מרצונו. האנשים שבאים בחשבון למלא את התפקיד הזה אינם מוכנים ללכת. זו שליחות קשה, זה לא סתם מקום עבודה, ואם רוצים לגייס אנשים מתאימים לתפקיד, צריך לתת להם תנאים מעודדים.

ח. שמעוני:
במיוחד כשמדובר בקבוצה מצומצמת.

היו"ר ש. ארבלי-אלטזלינג:
לעובדי ההסתדרות ההסתדרות דואגת אחרי שהם מסיימים את תפקידם.

אבל מי ידאג לאחרים?

ג. וולין:
יש סכנה קטנה מאד שאדם שגר במקום ישוב מסויים, עובד בו ונבחר כראש רשות מקומית יפגע על ידי זה שהמעביד לא ישלם לו פיצויים. אדם כזה זקוק פחות מכל להגנה, כי המעביד ירצה להיות אתו ביחסים טובים. זה לא ראוי ליוזמת חקיקה.

במעלות היה ראש מועצה מקומית והדיחו
אותו. מה עושים עם אדם כזה? מדוע
לא יוכל לחזור למקום העבודה שמסנו בא לרשות המקומית?

היו"ר ש. ארבלי-אלטו זלינו:

בהנחה שיש בו צורך במקום העבודה.
אם יש בו צורך, יקחו אותו; אם לא,

ג. וולין:

לשם מה?

הזכות הזאת צריכה להישמר לו. הוא
זקוק לשקט הנפשי ולידיעה שיוכל לחזור

היו"ר ש. ארבלי-אלטו זלינו:

למקום עבודתו.

אנחנו נתקלים בבעיה זו בצורה די
חריפה בכל סיני רשויות מקומיות ולכן
אנחנו באים לתקן ענין זה. היתה גם פניה של משרד הפנים לתקן את הדבר.

י. כבלאווי:

אם אדם הולך ממרכז הארץ לעיירת פיתוח
כדי להיות ראש עיר והוא מצליח בתפקידו
ונבחר פעם נוספת, ייתכן מאד שיעבור לגור באותו מקום.

היו"ר ש. ארבלי-אלטו זלינו:

אם יילך לישוב ספר סמילא הוא זכאי
לפיצויים.

ג. וולין:

לכן אני טוען שהבעיה מאד סזומצמת.

ח. שמעוני:

לענין הנוסח: פה כתוב נתקיים בו
אחד מאלה והכוונה ללך ששני התנאים
צריכים להתקיים - גם פרש מעבודתו לצורך מילוי הכהונה הנבחרת וגם
סרב מעבירו לשמור על זכויותיו במקום עבודתו.

י. כבלאווי:

כיום חמישי בשבוע הבא נשמע את יתר
הגורמים.

היו"ר ש. ארבלי-אלטו זלינו:

הישיבה ננעלה בשעה 13.50